

Kai Schmidt og Seija Elmvang har begge haft en skøn barndom i Danmark. Alligevel betyder det noget for dem at have nogen at dele oplevelser med.

FOTO: OLAV B.

Finnebørn søger fælles rod

IDENTITET: De finske børn, der kom til Danmark under Anden Verdenskrig mødtes for nylig i Haderslev. Et hyggeligt fællesskab for nogle, for andre en måde at finde lindring for barndommens traumer.

Kai fik fornem orden af sit gamle fædreland

PORTRÆT: Kai Schmidt er født i Finland, men kom til Danmark under Anden Verdenskrig. For nylig blev han hædret for sit utrættelige arbejde i foreningen af danske finnebørn.

Af **Louis Andreas Michaelsen**

Tlf. 7353 2620, lm@jv.dk

HADERSLEV: Lille Kai steg af toget på Haderslev Statsbanegård ved Jomfrustien og satte sig lydigt ind i bussen. Sammen med femten andre børn blev han kørt til Hoptrup, men den syvårige dreng stillede ingen spørgsmål og havde heller ikke gjort det, da hans møster satte ham på toget i Finland. For han var vant til lidt af hvert.

Det var midt under den finske Forsættelseskrig mod Sovjetunionen – helt nøjagtigt den 7. juni 1942 – og han regnede såmænd med, at han snart ville være tilbage hos sin mor.

– Men der gik sytten år, inden jeg igen satte foden på finsk jord, fortæller Kai Schmidt.

Tusindvis af børn

Som mange tusinde andre børn blev Kai, der dengang hed Palomäki til efternavn, sendt bort fra Finland og til udlandet for at undgå krigens død og ødelæggelser.

– Da jeg stod af toget den eftermiddag, var det varmt og strålende solskin, jo, somme-

BAGGRUND

KRIGENS BØRN BLEV I DANMARK

I 1941-42 fandt Nordens største børnetransport sted. Langt over 52.000 finske børn blev sendt ud af landet. Bort fra hungersnøden og væk fra krigen mod Sovjetunionen. De fleste – omkring 48.000 kom til Sverige – resten især til Danmark.

Men allerede under Vinterkrigen 1939-40 mellem de to stridende lande fandt 92 sultne og forkomne små finner husly her i landet.

Senere under Forsættelseskrigen mellem Sovjetunionen og Finland måtte endnu flere børn forlade deres fædreland, så antallet af finske børn i Danmark

steg til 3777. De fleste kom i 1942. Allerede året efter sendte man omkring 2000 børn tilbage.

I begyndelsen havde planen været, at børnene kun skulle holde sommerferie i Danmark, men på grund af minefare og tiltagende bombninger blev det sværere og sværere at sende de tilbageblevne børn hjem.

451 blev derfor i Danmark og af dem blev 216 adopteret, for de andre underskrev plejekontrakter, hvor de lovede at opfostre dem og sørge for deres uddannelse.

ne var gode dengang. Jeg synes vel bare, at det var spændende at rejse, men det har selvfølgelig været hårdt for min mor, og derfor fulgte hun mig heller ikke til toget i Finland, siger Kai Schmidt.

Og forventningerne til en spændende tid skulle blive mere end indfriet. Den lille fyr med kasket, korte bukser og sin elskede lille rygsæk blev modtaget med åbne hjerter af købmand Christian Schmidt og hans kone Marie.

– Jeg havde ikke meget andet end det her spil Sorte Per med i rygsækken, men hos købmand Schmidt fik jeg alt. De var barnløse, og snart var jeg deres søn, fortæller Kai Schmidt.

Ville blive

Det var ellers meningen at alle børnene – finnebørn som de hurtigt kom til at hedde – skulle tilbage til Finland, men lille Kai ville ikke. Hver gang tilsynsdamen fra myndighederne dukkede op, forsvandt han. Han ville ikke tilbage til sin finske mor, der var fraskilt og måtte arbejde ude.

– Ved krigens slutning var vi kun to finnebørn tilbage i

Hoptrup. Men jeg ville blive, for her var jeg en del af en helt almindelig kernefamilie, og der var ikke mangel på noget, siger Kai Schmidt.

Da finnemor siden blev gift og fik tre andre børn, fik han endelig lov til at blive.

Helt almindli'

Og så gik resten sådan set efter bogen – i bogstaveligste forstand – Kai valgte at uddanne sig til lærer, og under studiet mødte han sin kone Helga:

– Vi har levet helt almindeligt, som enhver anden dansk familie. Jeg tror ikke, jeg adskiller mig fra andre danske. Og så alligevel, måske er min forståelse for de svage lidt større, siger Kai Schmidt, der for ikke så længe siden blev ringet op af en elev, han havde i skolen for femten år siden.

– Jeg havde hjulpet ham med matematik og orientering, og han takkede mig og sagde »Nu ved jeg, hvorfor du altid hjalp mig – du er jo selv anderledes«.

En gang finne...

– Så det er nok med mig som med danskerne, der i sin tid

Kai Palomäki Schmidt er stolt af sin fornemme finske orden. Den er det synlige bevis på hans store arbejde for de danske finnebørn.

FOTO: JACOB SCHULTZ

udvandrede til USA. De er stadig danske. Langt nede er jeg også stadig finsk.

Derfor tog han i 1992 initiativ til at stifte en forening for finnebørn. Det skulle være et forum, hvor de kunne snakke om stort og småt – et mødested. Og det var for sit store arbejde her, at han forleden fik overrakt Ridderkorset af Finlands Hvide Rose. I sølv, hvid emalje og med Finlands rigsvåben den store løve indgraveret. Et punktum på et stykke nutidshistorie.

– Jeg var glad og stolt. Jeg fik den for at have virket til gavn for Finland og finske landsmænd. Det var en stor ære at få den, siger Kai Schmidt.

KAI SCHMIDT

Kai Schmidt er født den 10. oktober 1934. Som syvårig kom han til Danmark, hvor han har været lige siden. I 1955 begyndte han på seminariet i Haderslev og her mødte han sin kommende kone Helga, der er fra Sydslesvig. Kai Schmidt begyndte på seminariet som Kai Palomäki, men mente det ville være nemmere at finde arbejde bagefter, hvis han tog sine plejefædres efternavn.

Det unge lærerpar bliver gift i 1958 og fik siden to børn. Datteren Susie og Sønnen Finn Olavi. Efter seminariet begyndte en lang karriere som lærer fra 56-75. I 1975 blev Kai Schmidt udnævnt til vice-skoleinspektør på Sct. Severin Skole, hvor han var indtil pensioneringen i 1996.

På et tidspunkt fik Kai Schmidts datter ham til at bruge sit fødenavn igen, og i 1992 var Kai Palomäki Schmidt med til at stifte foreningen for finske børn i Danmark – Suomalaislapset Tanskassa Yhdistys. Foreningen har i dag omkring 150 medlemmer. Heraf tretten anden generations finner.

